EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 20.5.2020
COM(2020) 509 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Španije za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Španije za leto 2020

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Španije za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Španije za leto 2020

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik[1] in zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij[2] in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Komisija je 17. decembra 2019 sprejela letno strategijo za trajnostno rast, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2020. Pri tem je ustrezno upoštevala evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Komisija je 17. decembra 2019 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Španijo opredelila kot eno od držav članic, za katere bo opravljen poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta glede ekonomske politike euroobmočja.

(2) Poročilo o državi za Španijo[3] za leto 2020 je bilo objavljeno 26. februarja 2020. V njem so bili ocenjeni napredek Španije pri izvajanju priporočil za posamezno državo, ki jih je Svet sprejel 9. julija 2019[4], nadaljnje ukrepanje glede priporočil, sprejetih v

[1] UL L 209, 2.8.1997, str. 1.
[2] UL L 306, 23.11.2011, str. 25.
[3] SWD(2020) 508 final.
[4] UL C 301, 5.9.2019, str. 117.

prejšnjih letih, in napredek pri doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020. Poročilo o državi vsebuje tudi rezultate poglobljenega pregleda v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011, ki so bili prav tako objavljeni 26. februarja 2020. Na podlagi opravljene analize Komisija ugotavlja, da v Španiji obstajajo makroekonomska neravnotežja. Visok zunanji in notranji dolg, tako javni kot zasebni, je ob visoki stopnji brezposelnosti še naprej predstavljal šibke točke s čezmejnimi učinki.

(3) Svetovna zdravstvena organizacija je 11. marca 2020 uradno razglasila izbruh COVID-19 za svetovno pandemijo. Gre za hude izredne razmere v javnem zdravju za državljane, družbe in gospodarstva. Nacionalni zdravstveni sistemi so zaradi pandemije pod hudim pritiskom, prihaja pa tudi do motenj v svetovnih dobavnih verigah, volatilnosti na finančnih trgih, šokov v povpraševanju potrošnikov ter negativnih učinkov v različnih sektorjih. Pandemija ogroža delovna mesta in dohodke ljudi ter poslovanje podjetij. Povzročila je velik gospodarski šok, ki že ima resne posledice v Evropski uniji. Komisija je 13. marca 2020 sprejela sporočilo[5], v katerem je pozvala k usklajenemu gospodarskemu odzivu na krizo, ki vključuje vse akterje na nacionalni ravni in na ravni Unije.

(4) Več držav članic je razglasilo izredne razmere ali uvedlo izredne ukrepe. Vsi izredni ukrepi bi morali biti strogo sorazmerni, potrebni, časovno omejeni ter skladni z evropskimi in mednarodnimi standardi. Zanje bi morala veljati demokratični nadzor in neodvisni sodni nadzor.

(5) Komisija je 20. marca 2020 sprejela sporočilo o uporabi splošne odstopne klavzule Pakta za stabilnost in rast[6]. Klavzula, kot je določena v členih 5(1), 6(3), 9(1) in 10(3) Uredbe (ES) št. 1466/97 ter členih 3(5) in 5(2) Uredbe (ES) št. 1467/97, olajšuje usklajevanje proračunskih politik v času resnega upada gospodarske aktivnosti. Komisija se je v svojem sporočilu strinjala s Svetom, da glede na pričakovani resni upad gospodarske aktivnosti zaradi izbruha COVID-19 sedanje razmere dovoljujejo uporabo klavzule. Ministri za finance držav članic so se 23. marca 2020 strinjali z oceno Komisije. Uporaba splošne odstopne klavzule omogoča začasni odklon od prilagoditvene poti za dosego srednjeročnega proračunskega cilja, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Poleg tega se lahko Svet na priporočilo Komisije odloči, da za korektivni del sprejme revidirano fiskalno usmeritev. Splošna odstopna klavzula ne pomeni začasne prekinitve postopkov Pakta za stabilnost in rast. Državam članicam omogoča, da odstopajo od proračunskih zahtev, ki bi se sicer uporabljale, Komisiji in Svetu pa, da sprejmeta potrebne ukrepe za usklajevanje politik v okviru Pakta.

(6) Potrebno je nadaljnje ukrepanje za omejitev širjenja in nadziranje pandemije, okrepitev odpornosti nacionalnih zdravstvenih sistemov, ublažitev socialno-ekonomskih posledic pandemije s podpornimi ukrepi za podjetja in gospodinjstva ter zagotovitev ustreznih zdravstvenih in varnostnih pogojev na delovnem mestu, da bi se ponovno vzpostavila gospodarska aktivnost. Unija bi morala v celoti izkoristiti različna orodja, ki so ji na voljo za podporo prizadevanjem držav članic na teh področjih. Hkrati bi morale države članice in Unija sodelovati pri pripravi ukrepov, potrebnih za vrnitev v normalno delovanje naših družb in gospodarstev ter trajnostne rasti, med drugim vključno z zelenim in digitalnim prehodom ter ob upoštevanju vseh spoznanj, pridobljenih med krizo.

---

5 COM(2020) 112 final.

6 COM(2020) 123 final.

(7) Kriza zaradi COVID-19 je razkrila prožnost, ki jo enotni trg omogoča za prilagajanje na izredne okoliščine. Da pa bi se zagotovil hiter in neoviran prehod v fazo okrevanja ter prosti pretok blaga, storitev in delavcev, je treba izredne ukrepe, ki ovirajo normalno delovanje enotnega trga, odpraviti takoj, ko ne bodo več nujno potrebni. Trenutna kriza je pokazala na potrebo po načrtih za pripravljenost na krize v zdravstvenem sektorju, ki vključujejo zlasti boljše nabavne strategije, diverzificirane dobavne verige in strateške zaloge osnovne opreme. To so ključni elementi za razvoj širših načrtov za pripravljenost na krize.

(8) Zakonodajalec Unije je že spremenil ustrezna zakonodajna okvira[7], da bi lahko države članice za ublažitev izrednih učinkov pandemije COVID-19 uporabile vsa neporabljena sredstva iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Te spremembe bodo zagotovile dodatno prožnost ter poenostavljene in racionalizirane postopke. Za zmanjšanje pritiskov na denarni tok lahko države članice v obračunskem letu 2020–2021 uporabijo tudi 100-odstotno stopnjo sofinanciranja iz proračuna Unije. Španija je pozvana, da v celoti izkoristi navedene možnosti za pomoč posameznikom in sektorjem, ki so jih opisani izzivi najbolj prizadeli.

(9) Socialno-ekonomske posledice pandemije bodo zaradi različne specializacije po vsej verjetnosti neenakomerno porazdeljene po španskih regijah. To na primer velja za regije, ki so najbolj odvisne od turizma, kot so regije ob sredozemski obali, Andaluzija ali Balearski otoki in Kanarski otoki, kjer je več kot četrtina delovnih mest povezanih s tem sektorjem. To pomeni znatno tveganje poglabljanja regionalnih razlik v Španiji. V povezavi s tveganjem začasne prekinitve procesa konvergence med državami članicami sedanje razmere zahtevajo ciljno usmerjene odzive politike.

(10) Španija je 1. maja 2020 predložila nacionalni reformni program za leto 2020 in program stabilnosti za leto 2020. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.

(11) Za Španijo trenutno veljata preventivni del Pakta za stabilnost in rast ter prehodno pravilo glede dolga.

(12) Svet je 13. julija 2018 Španiji priporočil, naj zagotovi, da nominalna stopnja rasti neto primarnih javnofinančnih odhodkov (3) v letu 2019 ne bo presegla 0,6 %, kar ustreza letni strukturni prilagoditvi v višini 0,65 % BDP. Celovita ocena Komisije za leto 2019 potrjuje znaten odklon od priporočene prilagoditvene poti za dosego srednjeročnega proračunskega cilja. To je pomemben dejavnik v poročilu Komisije, pripravljenem v skladu s členom 126(3) Pogodbe, v katerem je ocenjena skladnost Španije z merilom glede dolga v letu 2019.

(13) V programu stabilnosti za leto 2020 vlada načrtuje, da se bo nominalni saldo poslabšal s primanjkljaja v višini 2,8 % BDP v letu 2019 na primanjkljaj v višini 10,3 % BDP v letu 2020. Glede na program stabilnosti za leto 2020 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP po zmanjšanju na 95,5 % BDP v letu 2019 povečal na 115,5 % BDP v

---

[7] Uredba (EU) 2020/460 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. marca 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 508/2014 glede posebnih ukrepov za mobilizacijo naložb v zdravstvenih sistemih držav članic in v drugih sektorjih njihovih gospodarstev v odziv na izbruh COVID-19 (Naložbena pobuda v odziv na koronavirus) (UL L 99, 31.3.2020, str. 5) ter Uredba (EU) 2020/558 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013 in (EU) št. 1303/2013 glede posebnih ukrepov za zagotovitev izredne prožnosti pri uporabi evropskih strukturnih in investicijskih skladov v odziv na izbruh COVID-19 (UL L 130, 24.4.2020, str. 1).

letu 2020. Na makroekonomske in fiskalne obete vpliva velika negotovost zaradi pandemije COVID-19.

(14) Španija je v odziv na pandemijo COVID-19 in v okviru usklajenega pristopa Unije sprejela proračunske ukrepe za povečanje zmogljivosti svojega zdravstvenega sistema, zajezitev pandemije ter zagotovitev pomoči posameznikom in sektorjem, ki so bili še posebej prizadeti. Glede na program stabilnosti za leto 2020 so navedeni proračunski ukrepi znašali 3,2 % BDP. Količinska opredelitev ukrepov, ki povečujejo primanjkljaj, po upoštevanju različne obravnave cene avtomatskih stabilizatorjev na splošno sovpada z ocenami Komisije. Ukrepi vključujejo krepitev storitev zdravstvenega varstva in zagotavljanje dohodkovne podpore za delavce, ki delajo v shemah skrajšanega delovnega časa. Poleg tega je Španija napovedala ukrepe, ki ne bodo imeli neposrednega proračunskega učinka, vendar bodo prispevali k podpiranju likvidnosti podjetij ter so v programu stabilnosti za leto 2020 ocenjeni na 9,2 % BDP. Ti ukrepi vključujejo zlasti jamstva za posojila (8,8 % BDP). Ukrepi, ki jih je sprejela Španija, so na splošno v skladu s smernicami iz sporočila Komisije o usklajenem gospodarskem odzivu na izbruh COVID-19. Polno izvajanje navedenih ukrepov in nato preusmeritev fiskalnih politik v doseganje preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev, če gospodarske razmere to dopuščajo, bosta srednjeročno prispevala k ohranitvi vzdržnosti javnih financ.

(15) Glede na pomladansko napoved Komisije 2020 in ob predpostavki nespremenjenih politik naj bi saldo sektorja država Španije v letu 2020 znašal –10,1 % BDP, v letu 2021 pa –6,7 % BDP. Delež dolga sektorja država naj bi dosegel 115,6 % BDP v letu 2020 in 113,7 % v letu 2021.

(16) Komisija je 20. maja 2020 izdala poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe, ker Španija v letu 2019 ni izpolnjevala pravila glede dolga in ker naj bi v letu 2020 presegla prag primanjkljaja v višini 3 % BDP. V celoti gledano analiza kaže, da merili glede primanjkljaja in dolga, kakor sta opredeljeni v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/1997, nista izpolnjeni.

(17) Ukrepi, sprejeti za zaustavitev širjenja virusa, imajo pomembne posledice za gospodarstvo in bi lahko v tem letu povzročili izgubo v višini 9,4 % BDP. Vpliv na zaposlovanje, ki ga je na tej stopnji težko izračunati, bo prav tako znaten. Od začetka krize je delovna mesta izgubilo že približno milijon oseb. Vpliv na zaposlovanje trenutno blažijo sheme skrajšanega delovnega časa, ki so doslej preprečile takojšnje izgube zaposlitve, vanje pa je vključenih skoraj 3,5 milijona delavcev. Posledice pandemije v Španiji bodo še slabše zaradi visokega deleža zaposlitve v malih in srednjih podjetjih (MSP), pomembnosti sektorjev, ki so še posebej prizadeti in bodo verjetno počasneje okrevali, kot sta turizem in prodaja na drobno, ter visoke stopnje začasnih pogodb med zaposlenimi (26,3 % v letu 2019). Vsi ti dejavniki bi lahko povzročili velike izgube pri zaposlovanju in povečali šok. Glede na napoved Komisije naj bi se stopnja brezposelnosti (ki je februarja 2020 znašala 13,6 %) v letu 2020 povišala na 18,9 %, leta 2021 pa znižala na 17 %.

(18) Španski organi so z različnimi svežnji ukrepov, ki skupaj znašajo 145 milijard EUR, poskušali ublažiti posledice pandemije in zajezitve širjenja. Pri spoprijemanju z boleznijo so organi povečali izdatke za zdravstvene in socialne storitve. Prav tako so olajšali uporabo shem skrajšanega delovnega časa, da bi ohranili delovna mesta in podprli dohodke gospodinjstev. Delavci, ki delajo s skrajšanim delovnim časom, so deležni ugodnosti v višini 70 % osnove njihovih prispevkov za socialno varnost, pri čemer sta določeni najnižja in najvišja meja (502 EUR oziroma 1 402 EUR). Delovno

razmerje v času trajanja shem skrajšanega delovnega časa, ki so bile pred kratkim podaljšane do 30. junija 2020, ostaja nespremenjeno. Podjetja, ki izvajajo sheme skrajšanega delovnega časa, so oproščena plačila velike večine prispevkov za socialno varnost za delavce, vključene v shemo, pod pogojem, da ohranijo njihova delovna mesta vsaj šest mesecev po ponovnem zagonu dejavnosti. Ti ukrepi so tesno povezani s posebno pomočjo za MSP ter samozaposlene delavce, ki so hrbtenica španskega gospodarstva (odlog plačila davkov, zmanjšanje prispevkov za socialno varnost in državna poroštva), in so poskus, da se jim pomaga preprečiti stečaj in da hitro nadaljujejo dejavnosti po koncu krize. Sprejeti so bili tudi ukrepi za začasno zagotavljanje dohodkovne podpore nestandardnim delavcem, ki nimajo dostopa do socialne zaščite.

(19) Španski zdravstveni sistem kljub razmeroma nizki stopnji naložb prinaša dobre rezultate na področju zdravja. Izbruh pandemije COVID-19 pa je v sistemu povzročil največjo obremenitev doslej in razkril njegovo ranljivost za šoke. Takojšnje ukrepanje se osredotoča na krepitev zmogljivosti v smislu zdravstvenih delavcev, kritičnih medicinskih izdelkov in infrastrukture, da bi rešili življenja in omogočili zdravljenje med pandemijo. Med krizo so bili še posebej izpostavljeni invalidi in starejše osebe v bivalni oskrbi. Zagotoviti je treba njihov nadaljnji dostop do zdravstvenega in socialnega varstva, vključno s storitvami za nujno in intenzivno nego. Pozneje bi se morala prizadevanja osredotočiti na izboljšanje odpornosti zdravstvenega sistema, da bi bil lahko čim hitreje in bolje pripravljen na spopadanje z novimi šoki. Pandemija je razkrila obstoječe strukturne težave, od katerih nekatere izvirajo iz nezadostnih naložb v fizično infrastrukturo ter pomanjkljivosti pri zaposlovanju in delovnih pogojih zdravstvenih delavcev. Obstajajo regionalne razlike glede porabe, fizičnih virov in osebja, usklajevanje med različnimi ravnmi države pa ni vedno učinkovito. Srednjeročno bi se lahko z zagotavljanjem zdravstvenega varstva bolje odzvali na izzive staranja, kroničnih bolezni in invalidnosti. Pri tem imata osrednjo vlogo primarno varstvo in razvoj e-zdravja. Srednjeročno bo pomembno zagotoviti, da verjetno zmanjšanje sredstev zaradi gospodarske recesije ne bo vplivalo na zdravstveno varstvo oseb in povzročilo neenakosti pri dostopu.

(20) Kljub letom intenzivnega ustvarjanja delovnih mest je španski trg dela pred izbruhom COVID-19 še vedno beležil visoke stopnje brezposelnosti in segmentacijo trga dela. Predhodni podatki kažejo na znatno povečanje stopnje brezposelnosti v Španiji zaradi krize, kar bo vplivalo na že tako omejeno zmogljivost zavodov za zaposlovanje za podporo delavcem in delodajalcem ter na socialne službe. Srednjeročno bi bilo treba okrevanje omogočiti z ukrepi za podporo zaposlovanju, sprejetimi v posvetovanju s socialnimi partnerji, na primer s postopnim opuščanjem shem skrajšanega delovnega časa, pregledom sistema spodbud za zaposlovanje za boljše spodbujanje trajnostnih oblik zaposlitve, zlasti za mlade delavce, in prožnostjo delovnih pogojev. Povečevanje deleža študentov v znanosti in digitalnih tehnologijah, povečanje privlačnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter zagotavljanje prožnih možnosti za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo bi lahko pomagali zadostiti naraščajočemu povpraševanju po tehničnih znanjih in spretnostih, potrebnih za zeleni in digitalni prehod, ki bo spremljal okrevanje. Bolj na splošno bi lahko izboljšanje izobraževalnih in poklicnih smernic ter zagotavljanje ustrezne podpore prikrajšanim študentom in regijam, ki zaostajajo, prispevala k boljšim rezultatom izobraževanja. Uspeh ukrepov, ki se lahko sprejmejo za doseganje teh ciljev, bo močno odvisen od tega, ali si bo država vzela potreben čas za oblikovanje širokega in dolgotrajnega socialnega in političnega soglasja v zvezi z reformami.

(21) Zaradi posledic pandemije za trg dela je treba nujno podpreti dohodke gospodinjstev, ki jih je prizadela kriza. Pri teh prizadevanjih je bila ključna poenostavitev uporabe shem skrajšanega delovnega časa. Vendar začasni delavci z zelo kratkimi pogodbami, ki predstavljajo večino od skoraj milijona novih brezposelnih in med katerimi je veliko mladih delavcev, pogosto niso upravičeni do standardnega zavarovanja za primer brezposelnosti. Da bi podprli trajnostno okrevanje in socialno kohezijo, je treba čim prej zagotoviti, da bodo imeli vsi delavci, vključno z začasnimi delavci in samozaposlenimi, dostop do ustrezne socialne zaščite in aktivnih politik zaposlovanja.

(22) Kriza bo verjetno povečala visoko stopnjo revščine ali socialne izključenosti v Španiji, zlasti med družinami z otroki. Leta 2019 je bila Španija država članica z najnižjim povprečjem družinskih prejemkov na otroka. Družine z nizkimi in srednjimi dohodki niso upravičene do strogo pogojevanih otroških dodatkov in imajo le omejeno korist od davčnih olajšav. Odhodki za socialno zaščito so še vedno močno usmerjeni k starejšim, raven odhodkov za pokojnine pa se bo v srednje- do dolgoročnem obdobju znatno povečala, če bodo napovedana odstopanja od pokojninske reforme iz leta 2013 postala trajna in ne bodo sprejeti ustrezni izravnalni ukrepi. Zaradi težkih gospodarskih in družbenih razmer, ki so posledica pandemije, je potrebna medgeneracijska solidarnost v korist mlajših generacij. Pomoč za brezposelnost dolgotrajno brezposelnim in delavcem, ki ne izpolnjujejo pogojev za sheme, ki temeljijo na prispevkih, je trenutno razpršena po več shemah, zaradi česar je pokritost nizka. Obstoječe regionalne sheme minimalnega dohodka zaradi velikih regionalnih razlik v smislu pokritosti, trajanja, pogojev dostopa in ustreznosti obsegajo le 20 % potencialnih upravičencev v državi. V trenutnih nujnih razmerah se v Španiji za dopolnitev obstoječe regionalne sheme minimalnega dohodka načrtuje hitra uvedba stalne nacionalne sheme zajamčenega dohodka, ki bo po ocenah pokrivala tri milijone upravičencev. Na tej stopnji ni mogoče oceniti njenega učinka na zmanjšanje revščine ter njene kratkoročne in srednjeročne trajnosti.

(23) Še ena oteževalna okoliščina glede krize v zvezi s pandemijo v Španiji je, da velik delež zaposlenih dela v številih MSP. Da bi preprečili stečaje, ki se jim je mogoče izogniti, so bili nekateri ukrepi za zagotavljanje likvidnostne podpore podjetjem s posojili in jamstvi sprejeti po nujnem postopku, s poudarkom na MSP ter sektorjih, ki jih bo kriza težje in dlje prizadela, kot je na primer turizem (ki je leta 2019 v Španiji znašal 12 % BDP). Finančni posredniki bi morali te ukrepe učinkovito in hitro izvajati, da se izkoristijo njihovi učinki. K izboljšanju denarnega toka MSP bodo prispevali tudi odlogi plačil davkov in socialnih prispevkov ter pospešitev pogodbenih plačil s strani javnih organov. Pri oblikovanju in izvajanju teh ukrepov je treba upoštevati odpornost bančnega sektorja. Za zagotovitev učinkovitosti teh ukrepov je pomembno, da se ohranijo prizadevanja za zmanjšanje upravnega bremena in zagotavljanje učinkovitih digitalnih javnih storitev. Podpora podjetjem v sektorjih, ki jih je kriza najbolj prizadela, in zaščita konkurenčnosti izvoznih podjetij sta bistvenega pomena za uspešno okrevanje gospodarstva.

(24) Za pospešitev gospodarskega okrevanja bo pomembno dati prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbujati zasebne naložbe, med drugim z ustreznimi reformami. Obeti za okrevanje Španije bodo odvisni od njene sposobnosti za povečanje produktivnosti in spodbujanje inovacij, vključno z digitalnim in zelenim prehodom. Inovacijska uspešnost Španije je v vseh regijah pod povprečjem EU. Španska podjetja niso dovolj uspešna na področjih inovacij, vlaganja v opredmetena in neopredmetena sredstva ter čim boljšega izkoristka znanj in spretnosti lokalnega prebivalstva, kar bi lahko oviralo njihovo konkurenčnost v gospodarstvu, ki temelji na

znanju. Kriza je poudarila pomen digitalizacije za ohranitev dostopa do vladnih storitev ter izobraževanja in usposabljanja, pa tudi za ohranjanje delovnih mest in gospodarske aktivnosti. Pred obdobjem omejitev izhoda je imela le polovica šol v Španiji na voljo ustrezne platforme za digitalno učenje, obstajajo pa tudi velike regionalne razlike. Nenaden prehod na digitalno učenje je bil prav tako poseben izziv za ranljive študente, ki doma nimajo dostopa do digitalnih rešitev. Španija bi morala vsem študentom zagotoviti dostop do digitalnega učenja, vključno s tistimi na podeželju in iz ranljivih gospodinjstev. Podpora digitalizaciji podjetij bi prav tako spodbujala konkurenčnost španskih podjetij, zlasti MSP in mikropodjetij, v globalnih vrednostnih verigah in povečala njihovo zmogljivost za izvoz . Z uvajanjem digitalnih tehnologij, vključno z naprednimi digitalnimi tehnologijami, in zmanjšanjem digitalne vrzeli med mestnimi in podeželskimi območji bi se izboljšala zmogljivost španskega gospodarstva za inovacije. Poleg tega bi lahko krepitev upravljanja na področju raziskav in inovacij na vseh ravneh, povečanje kakovosti raziskav s pomočjo sistematičnih vrednotenj in spodbujanje raziskovalnih organizacij k sodelovanju z zasebnim sektorjem omogočili učinkovitejše politike na področju raziskav in inovacij ter pospešili širjenje inovacij za pomoč pri okrevanju.

(25) Za preobrazbo Španije v podnebno nevtralno gospodarstvo bodo med drugim potrebna obsežna vlaganja v daljšem obdobju na področju energije iz obnovljivih virov, energetske infrastrukture, energijske učinkovitosti in trajnostnega prometa. V skladu s španskim nacionalnim energetskim in podnebnim načrtom bi bilo treba prednost med okrevanjem nameniti naložbam za zeleni prehod. Spodbujanje integriranega energetskega sistema bi moralo olajšati uveljavljanje obnovljivih virov energije. Zmanjšanje porabe energije v zasebnih in javnih zgradbah z obsežno prenovo ter razvoj pametnih omrežij in skladiščenja električne energije iz obnovljivih virov bi pripomogla k boljšemu upravljanju povpraševanja po energiji, hkrati pa bi podprla ustvarjanje delovnih mest med okrevanjem. Nadaljnje naložbe v energetsko infrastrukturo, vključno v elektroenergetske povezave s preostalo Unijo, bi prispevale k boljšemu povezovanju notranjega energijskega trga EU, obenem pa uvedle večjo konkurenco in spodbudile uporabo energije iz obnovljivih virov. Dodatna prizadevanja bi morala spodbujati tudi trajnostni promet, vključno z vzpostavitvijo infrastrukture za alternativna goriva, zlasti za električna vozila. Naložbe bodo potrebne tudi, da se omogoči večja uporaba železniškega tovornega prometa, vključno s čezmejnimi povezavami s Francijo in Portugalsko ter povezavami do pristanišč in logističnih vozlišč. Poleg tega so nekatera območja Španije med najbolj izpostavljenimi podnebnim spremembam v Evropi. Vodni viri so pod pritiskom, infrastruktura za gospodarjenje z vodo in ravnanje z odpadki pa je po državi neenakomerna. Zelene naložbe lahko pomagajo pri soočanju s škodljivimi učinki podnebnih sprememb, kot so poplave in gozdni požari, izboljšanju kakovosti zraka, gospodarjenju z vodo in ravnanju z odpadki ter razvoju potenciala krožnega gospodarstva. Načrtovanje programov Sklada za pravični prehod za obdobje 2021–2027 bi Španiji lahko pomagalo obravnavati nekatere izzive, ki jih prinaša prehod na podnebno nevtralno gospodarstvo, zlasti na območjih iz Priloge D k poročilu o državi[8]. To bi Španiji omogočilo, da navedeni sklad čim bolje izkoristi.

(26) Regulativna razdrobljenost in ovire v Španiji podjetjem preprečujejo izkoriščanje ekonomije obsega in negativno vplivajo na produktivnost. Zakon o enotnosti trga, ki ga že izvršujejo sodišča in organi, pristojni za konkurenco, bi bilo treba med okrevanjem bolj dejavno uporabljati za spodbujanje boljšega pravnega urejanja in

[8] SWD(2020) 508 final.

konkurence. V zvezi s tem bi bilo treba takoj po prenehanju izrednih razmer odpraviti stroge lastniške in tržne omejitve, s katerimi se je med pandemijo zagotavljala dobava strateškega blaga in storitev. Bolj na splošno bi lahko močnejše in trajnostno usklajevanje med različnimi ravnmi države omogočilo učinkovitejše politike za okrevanje gospodarstva. Bistveno je tudi zagotoviti, da bo lahko struktura upravljanja, že vzpostavljena z zakoni, s katerimi se izvajajo direktive o javnih naročilih iz leta 2014, delovala s polno hitrostjo, kakor hitro je to mogoče, da se bo zagotovila učinkovita uporaba javnih naložb, ki bi lahko podprle okrevanje. V tesnem sodelovanju s predstavniki vseh ravni države (osrednje, regionalne in lokalne) v okviru odbora za sodelovanje bi bilo treba okrepiti prizadevanja za celovito nacionalno strategijo na področju javnih naročil.

(27) Medtem ko se letošnja priporočila za posamezne države osredotočajo na blažitev socialno-ekonomskih posledic pandemije in spodbujanje gospodarskega okrevanja, so priporočila iz leta 2019, ki jih je Svet sprejel 9. julija 2019, zajemala tudi reforme, ki so bistvene za reševanje srednje- do dolgoročnih strukturnih izzivov. Lanska priporočila še vedno veljajo in se bodo še naprej spremljala skozi celoten cikel evropskega semestra v prihodnjem letu. To velja tudi za priporočila glede gospodarskih politik v zvezi z naložbami. Ta bi bilo treba upoštevati pri strateškem načrtovanju programov kohezijske politike po letu 2020, vključno z ukrepi za ublažitev posledic krize in izhodnimi strategijami v zvezi z njo.

(28) Pravočasna uvedba postopkov v primeru insolventnosti bo prav tako imela ključno vlogo pri zagotavljanju likvidnosti podjetij in učinkovite prerazporeditve sredstev, pa tudi pri spodbujanju podjetništva in stabilnosti finančnega sektorja. Bistveno je, da se zaščiti zmogljivost pravosodnega sistema za učinkovito obravnavo postopkov v primeru insolventnosti. To je še posebej pomembno, saj lahko trenutna prekinitev dejavnosti sodišč in pričakovano povečanje sodnih postopkov zaradi recesije, ki jo je povzročila pandemija, še poslabšata obstoječe izzive z vedno daljšimi postopki in vse večjimi zaostanki v sodnih postopkih.

(29) Evropski semester določa okvir za nadaljnje usklajevanje ekonomskih politik in politike zaposlovanja v Uniji, ki lahko prispeva k trajnostnemu gospodarstvu. Države članice so v svojih nacionalnih reformnih programih za leto 2020 ocenile napredek pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja OZN. Z zagotavljanjem polnega izvajanja spodaj navedenih priporočil bo Španija prispevala k napredku pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja in k skupnim prizadevanjem za zagotovitev konkurenčne trajnostnosti v Uniji.

(30) Tesno sodelovanje med gospodarstvi v ekonomski in monetarni uniji je ključno za hitro okrevanje od ekonomskega učinka COVID-19. Španija bi morala kot država članica, katere valuta je euro, in ob upoštevanju političnih smernic Euroskupine poskrbeti, da bodo njene politike še naprej skladne s priporočili za euroobmočje in usklajene s politikami drugih držav članic euroobmočja.

(31) V okviru evropskega semestra za leto 2020 je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Španije in jo objavila v poročilu o državi za leto 2020. Prav tako je ocenila program stabilnosti za leto 2020 in nacionalni reformni program za leto 2020 ter ukrepanje glede priporočil, ki jih je Španija prejela v prejšnjih letih. Glede na to, da je treba okrepiti splošno ekonomsko upravljanje Unije tako, da se prispevek na ravni Unije vključi v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri svoji oceni ni upoštevala le pomena teh programov za vzdržno fiskalno in socialnoekonomsko politiko v Španiji, ampak tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami Unije.

(32) Svet je ob upoštevanju navedene ocene preučil program stabilnosti za leto 2020, njegovo mnenje[9] pa je izraženo zlasti v priporočilu 1 spodaj.

(33) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda, ki ga je opravila Komisija, in te ocene preučil nacionalni reformni program za leto 2020 in program stabilnosti za leto 2020. Letošnja priporočila upoštevajo potrebe po spoprijemanju s posledicami pandemije in spodbujanju okrevanja kot prvi korak, ki je potreben, da se dovoli prilagoditev neravnotežij. Priporočila, ki neposredno obravnavajo makroekonomska neravnotežja, ki jih je opredelila Komisija na podlagi člena 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011, so izražena v priporočilih 1, 2 in 4 spodaj –

PRIPOROČA, da Španija v letih 2020 in 2021 ukrepa tako, da:

1. v skladu s splošno odstopno klavzulo sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo; če gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb; okrepi odpornost in zmogljivost zdravstvenega sistema v zvezi z zdravstvenimi delavci, kritičnimi medicinskimi izdelki in infrastrukturo;

2. podpira zaposlovanje prek ureditev za ohranjanje delovnih mest, učinkovitih spodbud za zaposlovanje ter razvoja znanj in spretnosti; okrepi zaščito pred brezposelnostjo, zlasti za netipične delavce; izboljša pokritost in ustreznost shem minimalnega dohodka in družinske podpore ter dostop do digitalnega učenja;

3. zagotovi učinkovito izvajanje ukrepov za zagotavljanje likvidnosti malim in srednjim podjetjem ter samozaposlenim, vključno z izogibanjem zamudam pri plačilih; daje prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbuja zasebne naložbe za pospešitev okrevanja gospodarstva; osredotoči naložbe na zeleni in digitalni prehod, zlasti na spodbujanje raziskav in inovacij, čisto in učinkovito proizvodnjo in rabo energije, energetsko infrastrukturo, gospodarjenje z vodo in ravnanje z odpadki ter trajnostni promet;

4. izboljša usklajevanje med različnimi ravnmi države in okrepi okvir javnih naročil za učinkovito podporo okrevanja.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik

[9] V skladu s členom 5(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.